

1 UVOD

Za dezinfekciju, kao mjeru za sprečavanje zaraznih bolesti, znalo se još u starom vijeku. Zapravo, činjenica je da čovjek od svog postanka primijenjuje neke metode, ili bolje reći navike, koje zapravo spadaju u dezinfekciju. Pranje ruku, lica ili tijela, možemo svrstati u prve primjere dezinfekcije u historiji čovječanstva. Mnogo prije nego je dokazano štetno djelovanje mikroorganizama, čovjek je tražio načine i sredstva za borbu protiv istih. Iskustvom su otkrivana sredstva ili metode kojima se borilo protiv raznih mikroorganizama, odnosno zaraznih bolesti. Opise tih postupaka i provođenje nesvjesne dezinfekcije nalazimo u starim zapisima iz daleke prošlosti.

Poznato je mumificiranje leševa i iskustvena upotreba ulja i balzama u starom Egiptu. Perzijanci vodu čuvaju i piju iz bakrenih posuda, iako tada sigurno nisu znali za oligodinamsko djelovanje kovina koje vrlo brzo, u kratkom vremenu uništavaju bakterije. Stari Grci na temelju iskustva koriste sirće i vino kao dezinficijens. U srednjem vijeku kuga hara Evropom i odnosi više od četvrtine stanovništva. Shvativši da se bolest širi sa čovjeka na čovjeka javlja se mišljenje da je uzročnik kuge živi agens, te se kao odbrana od bolesti nameće zaključak da uzročnika oko bolesnika treba ubiti da se ne širi bolest.

To su prve naznake svjesne dezinfekcije. Sa današnjeg gledišta mjere su provedene vrlo drastičnim i sa često nepotrebnim metodama. Izoliraju se i spaljuju svi predmeti i materijali koje je bolesnik koristio i sa kojima je bio u kontaktu. Vazduh u kućama se raskuživao raznim dimovima. Danas se zna da je veći broj dimova bio potpuno nekoristan, iako su neki ipak obavili svoju zadaću. Kasnije se potvrdilo da se kod nepotpunog izgaranja (tinjanja) organskih tvari oslobađa formaldehid, a to je snažan dezinficijens.

U periodu prije bakteriološke ere objavljeni su mnogi radovi u kojima su opisani postupci dezinfekcije, mada su ih osporavali autori koji su drugačije mislili. Ignaz Semmelweis, osnivač asepsa u medicini, 1847. uvodi aseptične metode rada u ginekologiji. Propisuje obavezno pranje ruku sapunom i vodom i namakanje ruku u rastvor hloramina. Tako je znatno smanjen broj infekcija od sepsa kod porodilja. Međutim, doživio je veliki otpor svojih kolega i javnosti. Veliki engleski hirurrg Joseph Lister, osnivač antisepsa u medicini, šezdesetih godina prošlog vijeka predložio je dezinfekciju vazduha aerosolom fenola i to prije operacije u hirurškoj sali. Time je smanjio sekundarne infekcije rana i smrtnost operisanih lica za 3%. Njegov metod asepsa nije bio tada prihvaćen u Engleskoj, ali je naišao na dobar prijem u Njemačkoj, a kasnije i u drugim zemljama.

Robert Koch uz mnoga svoja otkrića udara temelje novog pristupa u borbi sa bakterijama. Svojim sistematskim istraživanjima, borbu sa bakterijama formira kao posebnu nauku – *dezinfekciju*. Od Roberta Kocha dezinfekcija postaje nauka i dijeli se na teoretsku i primijenjenu.

Teoretska dezinfekcija – objašnjava i govori o svim vidovima borbe protiv raznih vrsta mikroorganizama. Opisuje mehanizme germistatskog i germicidnog djelovanja i faktore koji utiču na uspjeh dezinfekcije. Opisuje sredstva i metode koje se primjenjuju u dezinfekciji, zahtjeve koje moraju ispunjavati dezinficijensi i metode istraživanja vrijednosti hemijskih dezinficijensa.

Primijenjena dezinfekcija – govori koja sredstva treba, kada i kako primijeniti kod pojedinih zaraznih bolesti, kako provesti dezinfekciju instrumenata, pribora, predmeta, stanova, objekata, prevoznih sredstava itd.

Nakon otkrivanja većine bakterijskih vrsta i virusa izazivača infektivnih oboljenja, dezinfekcija dobija sve više u svome značenju za sprečavanje tih oboljenja. Stalno se povećava broj dezinfekcionih sredstava i preparata. Njihova efikasnost se provjerava sigurnim laboratorijskim testovima i metodama. Razvijajući se u korak sa ostalim preventivnim granama medicine i veterine, dezinfekcija je postala posebna naučna i praktična disciplina, koja se razvija na dobrobit cijelog čovječanstva.

Danas se zna koliki je značaj dezinfekcije u sprečavanju i suzbijanju intrahospitalnih infekcija. Poznat je i finansijski efekat koji se u bolnicama ostvaruje primjenom dezinfekcionih postupaka. Adekvatnim mjerama dezinfekcije, smanjuje se broj intrahospitalnih infekcija kod ležećih bolesnika, čime se osim smanjenja njihovih patnji ostvaruju i znatne uštede antibiotika i drugih lijekova.

Iako je prije tridesetak godina dezinfekcija doživjela pravu ekspanziju, jer se sagledao njen cjelokupan značaj u praksi, dezinfekcija danas opet dobija na značaju kroz sertifikacije zdravstvenih ustanova. Naime, osnovni cilj sertifikacije je da doprinese potpunom i sveobuhvatnom ispunjenju osnovnih uslova sigurnosti u pružanju zdravstvenih usluga kako za pacijenta tako i za zaposlene. Jedan dio sertifikacionih standarda se odnosi na dezinfekciju, odnosno na dekontaminaciju i sterilizaciju materijala i instrumenata, a ispunjenjem ovih standarda se preveniraju mogući neželjeni događaji na korist i zadovoljstvo svih aktera u procesu pružanja zdravstvenih usluga.

Idući u korak sa vremenom dom zdravlja u Mrkonjić Gradu prolazi kroz proces sertifikacije. U skladu sa ovim, u ovom radu će biti prikazani načini provođenja dekontaminacije i sterilizacije instrumenata u domu zdravlja „Dr Jovan Rašković“ Mrkonjić Grad, posebno u odnosu na primjenu uputstava, uz istovremenu provjeru kvaliteta istih u odnosu na savremene stručne preporuke iz ove oblasti.